

SEUTUKIRJASTO

KHALL 28.11.2022 § 284

Kirjastopalveluita seudullisesti -hanke on ollut käynnissä 1.4.2020 alkaen ja hanke päättyi 31.8.2022. Hankkeen tavoitteena on ollut Louna-kirjastojen seudullisen yhteistyön tiivistäminen. Hankkeessa on selvitetty seutukirjaston perustamista Louna-kirjastokuntien kesken.

Seutukirjastonselvityksessä ehdotettiin seutukirjastolle vastuukuntamallia, jonka avulla olisi mahdollista saavuttaa kirjastopalveluiden keveämpi hallinto, päällekkäisten töiden purkaminen seutukunnallisesti sekä henkilöstön liikkuminen joustavasti kuntarajojen yli. Seutukirjastolle ehdotettiin perustettavaksi myös seudullista johtokuntaa.

Seutukirjastoon liittyvän rakenteellisen muutoksen tavoitteena on kirjastopalveluiden alueellisen eriytymisen ehkäiseminen sekä kirjastopalveluiden kustannusten nousun hillitseminen pitkän aikavälin tarkastelussa. Seutukirjaston avulla pystytään vastaamaan kunta- ja kirjastoalan haasteisiin paremmin kuin nykyisellä hallintorakenteella. Hallintoa keventämällä kirjastopalvelun resursseja olisi mahdollista ohjata palvelutuotantoon asiakkaiden hyväksi.

Seutukirjaston vastuukuntaehdokkaiksi ovat aiemmillä päätöksillä ilmoittautuneet Forssan kaupunki (SiTLa § 107 24.11.2020; KH § 301 30.11.2020; KV § 106 14.12.2020) ja Tammelan kunta (KH 20.10.2020; KV § 4 1.2.2021). Lisäksi Forssan kaupungin päätöksissä edellytetään, että Forssan kaupunki toimii perustettavan seutukirjaston vastuukuntana.

Sopimusneuvotteluissa tarkasteltiin seutukirjaston vastuukuntavaihtoehdot taloudellisesta, hallinnollisesta ja henkilöstön siirron näkökulmasta. Tarkastelun perusteella Forssa seutukirjaston vastuukuntana osoittautui edullisemmaksi vaihtoehdoksi, minkä lisäksi Forssan kaupungin hallinto olisi skaalattavissa seutukirjaston tarpeisiin ja henkilöstön siirron kustannukset olisivat pienemmät kuin Tammelan toimiessa vastuukuntana.

Toive Tammelasta seutukirjaston vastuukuntana perustuu neuvottelupöydässä ja ohjausryhmässä esitettyyn ajatukseen siitä, että palveluiden tuottamisen vastuita tulisi hajauttaa seudullisesti, jotta kyseessä olisi aito yhteistyö. Käytännössä kuntaorganisaatio ei kuitenkaan pysty skaalaamaan hallintoaan ylöspäin, jotta se voisi vastata kaupungin palvelutuotannon tarpeita mm. tietojohdamisen ja henkilöstöhallinnon osalta. Tammelan osalta seutukirjasto tarkoittaisi lisähenkilöstön rekrytointia kunnalle sekä hallintotyökalujen, kuten ohjelmistolisenssien, lisähankintoja ja ICT-tuen lisäresursointia. Kokonaisuus olisi monimutkainen, eikä kirjastopalveluiden näkökulmasta palvelisi seutukirjastolla tavoiteltua työn tehostumista.

Neuvottelupöydässä ja ohjausryhmässä nähtiin seutukirjaston strategisten etujen ohella seutukirjastossa olevan myös ongelmakohtia:

- 1) Seutukirjaston henkilöstön ja kunkin kunnan oman henkilöstön työtehtävien jakamisen ja muun arjen yhteistyön koettiin vaikeutuvan seutukirjaston myötä.
- 2) Kirjastopalveluiden hallinnollinen muutos ajoittuisi päällekkäin monen muun seudullisen/alueellisen muutoksen kanssa ja kuntiin jäisi entistä vähemmän omia työntekijöitä.
- 3) Kuntakohtainen panostaminen kirjastopalveluihin ei olisi entiseen tapaan mahdollista, koska kirjastopalveluiden kustannukset jaettaisiin asukasluvun suhteessa.

Seutukirjaston sopimusneuvotteluissa kuntavaalien alla keväällä 2021 ei päästy yhteisymmärrykseen seutukirjastopäätöksen edistämisestä, joten asia päätettiin siirtää seuraavien valtuustojen käsiteltäväksi. Tästä on tiedotettu valtuustoinfossa 16.9.2021.

Seutukirjastopäätöksen siirryttyä Forssan aloitteesta laadittiin palveluyhteistyösopimus Louna-kirjastojen kesken. Humppilan, Jokioisten, Tammelan ja Ypäjän kunnat solmivat Forssan kaupungin kanssa 1.1.2022 alkaen palveluyhteistyösopimuksen, jonka mukaisesti jaetaan Forssan kaupunginkirjastolle syntyvät kustannukset heidän Louna-kirjastoille tuottamista yhteisistä ja välttämättömistä työkokonaisuuksista. (KV 31.1.2022 § 6).

Kirjastopalveluita seudullisesti -hankkeen ohjausryhmän kokouksessa 20.5.2022 todettiin, että seutukirjastoasian päätökseen vieminen on tärkeää hankkeen päättyessä. Seutukunnan kirjastopalveluiden tilanne on yhä seutukirjastoselvityksen mukainen: Viisinkertaisesta hallinnosta luopuminen on kirjastopalveluiden näkökulmasta seudun asukkaiden kirjastopalveluiden saatavuuden kannalta rakenteellisesti kestävin vaihtoehto, koska se ehkäisee alueellista eriytymistä sekä hillitsee kirjastopalveluiden kustannusten nousua pitkällä aikavälillä.

Seutukirjasto sekä seutukirjaston päätöksenteosta vastaava johtokunta tulisi perustettavaksi 1.1.2024 alkaen. Seutukirjastosopimus korvaisi Louna-kirjastojen 1.1.2022 voimaan astuneen palveluyhteistyösopimuksen. Louna-kirjastojen nk. kirjastokimppa päättyisi seutukirjastosopimuksen myötä ja Louna-kirjastojen yhteistyö toteutuisi jatkossa seutukirjastosopimuksen pohjalta.

Valmistelija: Kirjastonjohtaja Soili Ojanen, puh. 050 409 8093

Esittelijä Vt. kunnanjohtaja

Päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että

- 1) Louna-kirjastokunnat eli Forssan kaupunki sekä Humppilan, Jokioisten, Tammelan ja Ypäjän kunnat perustavat seutukirjaston sekä seutukirjaston johtokunnan 1.1.2024 alkaen.
- 2) Seutukirjasto perustetaan vastuukuntamallilla ja vastuukuntana toimii Forssan kaupunki.

- 3) Seutukirjaston perustamisen myötä kuntien kesken solmittu palveluyhteistyösopimus sekä nk. Louna-kirjastojen kirjastokimppa päättyy.
- 4) Seutukirjaston perustaminen edellyttää, että kaikissa viidessä kunnassa tehdään saman sisältöinen päätös.

Asian käsittely: Kirjastonjohtaja Soili Ojanen oli läsnä kokouksessa klo 17.32—17.44 kertomassa, miten seutukirjastoon liittyvä valmistelu on edennyt.

Esittelijä teki kokouksessa keskustelun päätyttyä muutetun päätösehdotuksen.

Muutettu päätösehdotus:

Kunnanhallitus päättää esittää seutukirjaston osalta valtuustolle seuraavaa:

- 1) Seutukirjasto ei ole tällä hetkellä toteutettava vaihtoehto.
- 2) Yhteistyötä kirjastotoimen osalta jatketaan kuntien kesken nk. Louna-kirjastojen kirjastokimppana.

Päätös: Kunnanhallitus hyväksyi muutetun päätösehdotuksen yksimielisesti.

Tiedoksi: Valtuusto

KVALT 12.12.2022 § 72
314/12.03.02/2021

Päätösehdotus: Kunnanhallitus esittää seutukirjaston osalta valtuustolle seuraavaa:

- 1) Seutukirjasto ei ole tällä hetkellä toteutettava vaihtoehto.
- 2) Yhteistyötä kirjastotoimen osalta jatketaan kuntien kesken nk. Louna-kirjastojen kirjastokimppana.

Päätös: Valtuusto hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Ote: Humppilan, Jokioisten ja Ypäjän kunnat, Forssan kaupunki